

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie în Limba Maghiară
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Arheologie-linia maghiară

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei		Preistorie HLM 1301						
2.2 Titularul activităților de curs			Conf. Dr. Molnár-Kovács Zsolt					
2.3 Titularul activităților de seminar								
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DF	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	
3.4 Total ore din planul de învățământ	196	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					24
Tutoriat					14
Examinări					4
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		84			
3.8 Total ore pe semestru		28			
3.9 Numărul de credite		5			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Realizarea cursului - vizualizarea statistici, modele, fotografii și filme documentare digitalizate - necesită folosirea unui calculator și videoproiector.
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	- Asimilarea și utilizarea conceptelor specifice domeniului - Utilizarea instrumentelor de cercetare socială - Capacitatea de a proiecta și implementa un proiect de cercetare - Capacitatea de a colecta date - Capacitatea de a analiza și interpreta datele
Competențe transversale	- Munca în echipă - Dezvoltarea gândirii critice - Vorbitul în public și abilități de prezentare - Analiza și sinteza - Competențe digitale

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Scopul principal al cursului este formarea unei imagini generale despre problematica preistoriei și asigurarea pentru studenți a unei baze teoretice solide, cu ajutorul căreia să poată interpreta diferitele fenomene economico-sociale ale acestei perioade. Prelegerile nu se mai axează pe modelul tradițional al cursurilor de preistorie din țară, în locul unei prezentări analitice prezentate în ordine cronologică, pune accentul pe diferitele probleme intens dezbătute în literatura de specialitate din Europa. Cunoștințele de specialitate ale cursanților sunt completate de un curs primit de fiecare student în formă digitală.
7.2 Obiectivele specifice	- Asimilarea și utilizarea conceptelor specifice domeniului - Familiarizarea cu metodele specifice cercetării arheologice preistorice

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Începuturile cercetării preistoriei.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> Folosirea noțiunii de preistorie, recurs istoriografic, percepția antichității și al preistoriei de a lungul timpului, explicarea noțiunii de cronologie
2. Curente teoretice în arheologie	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> explicarea noțiunilor de arheologie procesualista, post-procesualistă, arheologie neo-marxistă și marxistă, arheologie cognitivă etc.
3. Modele de societate în preistorie	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> explicarea noțiunilor de gintă, trib, șefie, stat etc.
4. Modele teoretice utilizate	Prelegerea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> Nașterea arheologiei

în cadrul cercetării preistoriei. Teoria “Centru și periferie”	participativă, expunerea, exemplificarea	teoretice, excurs istoriografic
5. Utilizarea microregională a teoriei centru și periferie în cercetarea preistorică. Avantaje și limite.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> modele XTENT, Poligoane Thiessen, Teoria “Punctului central”
6. Ötzi sau cucerirea Alpilor. Neoliticul.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> societatea neolitică, omul neolitic
7. Procesul urbanizării	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> explicarea noțiunilor de așezări proto-urbane și problematica urbanizării, excurs istoriografic.
8. Societatea tellurilor. Noțiuni de bază.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> noțiuni de terminologie, prezentarea orașului Troia.
9. Paleomediul și economia comunităților preistorice	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> paleomediul, modele economice, comerț
10. Evoluția societății mediteraneene, de la șefi la regi	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> sistem wanax, obiecte de prestigiu, societatea, economia și religia miceniană.
11. Războinici și artizani în epoca bronzului și prima vârstă a fierului	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> oi, fortificații, războinic, elită, reprezentare socială, ideologie și societate
12. Materii prime în preistorie și arheologia materiilor sintetice	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> societate, materii prime, sticlă, ceramică, cupru, bronz, fier, meșteșuguri
13. Comerțul în preistorie	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> bunuri de prestigiu, comerțul maritim și transport pe uscat
14. Religie, simboluri și artă preistorică. Introducere în arheologia cognitivă	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> simboluri, modele de car, peșteri cultice, petroglife, discul de la Nebră.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații

Bibliografie:

-K. Kristiansen, Europe before history. Cambridge. 1998, University Press.
 -C. Renfrew, P. Bahn, Régészeti. Elmélet, módszer, gyakorlat. Budapest, 1999.
 -M. Anghelincu, De ce nu există teorie în arheologia preistorică din România? [Pourquoi n'existe pas une théorie dans l'archéologie préhistorique de la Roumanie?], în Sargetia, XXX, 2001-2002, p. 39-49.
 -M. Babeș, Marile etape ale dezvoltării arheologiei în România [Les grandes étapes du développement de l'archéologie en Roumanie], în SCIVA, 32, 3, 1981, p. 319-330.
 -M. Babeș, SCIVA – cinci decenii în slujba arheologiei române [SCIVA – cinq décennies au service de l'archéologie roumaine], în, SCIVA, 50, 1-2, 1999, p. 5-9.
 -P. Barford, Aspects of cultural definition in Central European prehistory, în ArchPolona, 34, 1996, p. 33-57.
 -L. R. Binford, Debating archaeology. San Diego Calif. Elsevier Science & Technology Books, 1989.
 -G. D. Berreman, Social Inequality: A Cross-Cultural Analysis, în G.D. Berreman (Ed.), Social Inequality: Comparative and Developmental Approaches, New-York, 1981, p. 3-40.

- A. Harding, *European Societies in the Bronze Age*. Cambridge, 2000, University Press.
- D. Gheorghiu, Centres and peripheries amongst archaeologists – archaeological theory after communism, în *Antiquity*, 77, 295, 2003, p. 170-171.
- Fl. Gogâltan, Nevoia de teorie?, în C. Gaiu, H. Bodale (Coord.), *Centru și periferie. Lucrările colocviului național, Bistrița 23-25 aprilie 2004, Cluj-Napoca, 2004*, p. 7-16.
- Fl. Gogâltan, „Centru” și „periferie”. I. Între teorie și realitate arheologică [Core and periphery. I. Between theory and archaeological reality], în *Revista Bistriței*, XVIII, 2004, 39-62.
- D. L. Clarke, (Ed.), *Models in Archaeology*. London, Methuen, 1972.
- Centre and periphery. *Comparative Studys in Archaeology. One World Archaeology II*, T. C. Champion (Ed.) London, Unwin Hyman, 1989
- A. G. Frank, Bronze Age World System Cycles, în *Current Anthropology* 34, 4, 1993, p. 383–429.
- M. Gillings, Spatial Organisation in the Tisza Flood Plain: Dynamic Landscapes and GIS, în *Landscape in Flux. Central and Eastern Europe in Antiquity*, J. Chapman, P. Dolukhanov (Eds.), Oxford. Oxbow Books Ltd., p. 163-179.
- W.Christaller, *Die zentralen Orte in Süddeutschland: Eine ökonomisch–geographische Untersuchung über die Gesetzmäßigkeit der Verbreitung und Entwicklung der Siedlungen mit städtischen Funktionen*. Jena, Karl Zeiss (reprint 1980).
- G. A. Johnson, A test of the utility of Central Place Theory in Archaeology, în *Man. Settlement and Urbanism*, P. J. Ucko, R. Tringham, G. W. Dimbleby (Eds.), London. Duckworth, 1972, p. 769–785.
- D. L. Clarke, Towns in the Development of Early Civilization, în *Analytical Achaeologist. Collected Papers of David L. Clarke*, London, 1979, p. 435-443.
- Fl. Gogâltan, Der Beginn der bronzzeitlichen Tellsiedlungen im Karpatenbecken: Chronologische Probleme, în B. Horejs, R. Jung, E. Kaiser, B. Teržan, (Hrsg.), *Interpretationsraum Bronzezeit. Bernhard Hänsel von seinen Schülern gewidmet*, în UPA, 121, Bonn, 2005, p.161-179.
- Fl. Gogâltan, Tell-uri în Orientul Apropiat și Bazinul Carpatic. O scurtă privire comparativa asupra habitatului preistoric. II. [Tellsiedlungen im Vorderen Orient und im Karpatenbecken. Eine vergleichende Kurzübersicht über das Siedlungswesen. II.], în *Acta Terrae Septemcastrensis*, IV, 2005, p. 79-129.
- Fl. Gogâltan, Funcția socială și economică a tell-urilor epocii bronzului din Bazinul Carpatic. I. Aspecte teoretice [The social and economical functions of the Bronze Age tells in the Carpathian Basin. I. Theoretical aspects], în C. Cosma, A. Rustoiu (Ed.), *Comerț și civilizație. Transilvania în contextul schimburilor comerciale și culturale în antichitate. Trade and civilization. Transylvania in the frame of trade and cultural exchanges in antiquity*, Cluj-Napoca, 2005, p. 11-43.
- Ch. Burney, *From Village to Empire. An introduction to Near Eastern archaeology*, Oxford, 1977.
- T. Champion, C. Gamble, S. Shennan, A. Whittle, *Prehistoric Europe*, London, 1984.
- D.A. Davidson, Processes of tell formation and erosion, în D.A. Davidson, M.L. Shackley (Eds.), *Geoarchaeology. Earth Science and the Past*, London, 1976, p. 255-265.
- Fl. Gogâltan, Zur Terminologie der bronzzeitliche Tellsiedlungen im Karpatenbecken, în A. Rustoiu, A. Ursuțiu (Hrsg.), *Interregionale und Kulturelle Beziehungen im Karpatenraum (2.Jht. v.Chr. – 1. Jht. n.Chr.)*, Cluj-Napoca, 2002, p. 11-45.
- Fl. Gogâltan, Die neolitische Tellsiedlungen im Karpatenbecken. Ein Überblick, în E. Jerem, P. Raczky (Hrsg.), *Morgenrot der Kulturen. Frühe Etappen der Menschengeschichte in Mittel- und Südeuropa. Festschrift für Nándor Kalicz zu 75.Geburtstag*, Budapest, 2003, p. 223-262.
- Earle, T., *Bronze Age Economics. The Beginnings of Political Economies*. 2002, Westview Press. Cambridge MA.
- Dalton, G., *Aboriginal Economies in Stateless Societies. Echange Systems in Prehistory*. T. K. Earle. J. E. Ericson (Eds.). New York–London. 1977, Academic Press. 191–212.
- Bintliff, J.L.–Davidson, D.D.–Grant, E.G. (Ed.), *Conceptual Issues in Enviromental Archeology*. Edinburgh. 1988, Edinburg University Press.
- The Geohistory of Bátorliget Marshland. An Example for Reconstruction of Late Quaternary Enviromental Changes and Past Human Impact from the Northeastern Part of the Carpathian Basin, P. Sümegi and S. Gulyás (Eds.), Budapest, Archaeolingua, 2004.
- B. K. Roberts, *Landscapes of the Settlements. Prehistory to the present*, New York, 1996.
- M. Cărciumaru, Al. Tomescu, *Palinologia. Aplicațiile ei în arheologie* [Die Palinologie und ihre Anwendung in der Archäologie], București, 1994.
- P. Sümegi, E. Bodor, Sedimentological, pollen and geoarchaeological analysis of core sequence at Tököl, SAX, 2000, 83-96.
- E. Borgna, The North Adriatic regions between Europe and the Aegean world (12th-8th CA.): Social strategies and symbols of power in the long-distance exchange, în *Eliten in der Bronzezeit. Ergebnisse zweier Kolloquien in Mainz und Athen*, în *MonographienRGZM*, 43, 1, Mainz, 1999, p. 151-183.

- T. Champion, C. Gamble, S. Shennan, A. Whittle, Prehistoric Europe, London, 1984.
- J. F. Cheny, Pattern and Process in the Earliest Colonization of the Mediterranean Islands, în PPS, 47, 1981, p. 41-68.
- A. Harding, The Mycenaeans and Europe, London, 1984.
- T. Earle, The Evolution of Chieftdoms, în T. Earle (ed.), Chieftdoms, Power, Economy, and Ideology, Cambridge, 1991, p. 1-15.
- T. Earle, How Chiefs Come to Power, Stanford, 1997.
- C. Renfrew, The Emergence of Civilisation. The Cyclade and the Aegean in the Third Millennium B.C., London, 1972.
- P. Rehak (Ed.), The role of the ruler in the prehistoric Aegean, Aegaeum, 11, University of Texas Austin, 1995.
- R. Bradley, Exchange and social distance – the structure of bronze artefact distributions, în Man, 20, 1985, p. 692-704.
- J. Chapman, Social power in the early farming communities of Eastern Hungary - Perspectives from the Upper Tisza region, în Évkönyregyháza, XXXVI, 1994, p. 79-99.
- C. Renfrew, P. Bahn, Régészeti. Elmélet, módszer, gyakorlat, Budapest, 1999.
- T. Champion, C. Gamble, S. Shennan, A. Whittle, Prehistoric Europe, London, 1984.
- Trade and Exchange in Prehistoric Europe, Oxford, 1993, C. Scarre, F. Healy (Eds.), Oxbow Books.
- Dalton, G., Aboriginal Economies in Stateless Societies. Exchange Systems in Prehistory. T. K. Earle. J. E. Ericson (Eds.). New York–London, 1977, Academic Press, p. 191–212.
- J. Eiwanger, Talanton. Ein bronzezeitlicher Goldstandard zwischen Ägäis und Mitteleuropa, în Germania, 67, 2, 1989, p. 443-462.
- C. Astaloş, Repere privind funcţionarea „instituţiei darului” la societăţile barbare ale epocii fierului, în StComSatuMare XVII–XXI/I., 2000–2004, p. 47–57.
- C. Renfrew, Trade and Culture Process in European Prehistory, în Current Anthropology, 10, 2-3, 1969, p. 151-169.
- F. Berthemes, P.F. Biehl, The Archaeology of Cult and Religion. An Introduction, în P. F. Biehl, F. Berthemes, H. Meller (Eds.) The Archaeology of Cult and Religion, Budapest, 2001, p. 11–27
- R. Bradley, The passage of arms. An archaeological analysis of prehistoric hoards and votive deposits, Cambridge, 1990.
- J. Brück, Ritual and rationality: Some problems of interpretation in European archaeology, în European Journal of Archaeology, 2, 3, 1999, p. 313-344.
- W. Burkert, Offerings in Perspective: Surrender, Distribution, Exchange, în Gifts to the Gods..., p. 43-50.
- J. Chapman, Tensions at Funerals. Micro-Tradition Analysis in Later Hungarian Prehistory, în Archaeolingua, Series Minor, 14, Budapest, 2000.
- K. Kristiansen, The Rise of the Bronze Age Society, Cambridge, Academic Press, 2005
- M. Csányi, Bestattungen, Kult und sakrale Symbole der Nagyrév-Kultur, în Bronzezeit..., p. 83-87.
- I. Cyszborra, Gefäßdeponierungen - Speise und Trank für Götter und Menschen, în Gaben an die Götter..., p. 87-92.
- S. Hansen, Depozite ca ofrandă: o contribuţie la interpretarea descoperirilor de depozite din perioada timpurie a UFZ [Horte als Weihgabe: Ein Beitrag zur Interpretation der Depotfunde der älteren Urnenfelderzeit], în SCIVA, 43, 4, 1992, p. 371-392.

9. Coroborarea conţinuturilor disciplinei cu aşteptările reprezentanţilor comunităţii epistemice, asociaţiilor profesionale şi angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Această materie ce include curs şi seminarii, întruneşte toate calităţile în conformitate cu următoarele standarde:

- Registrul Naţional al Calificărilor din Învăţământul Superior (<http://www.rncis.ro>)
- Clasificarea Ocupaţiilor din România (<http://www.mmuncii.ro/>)
- Conţinutul cursului oferă posibilitatea însuşirii unor cunoştinţe fundamentale şi de specialitate necesare pregătirii pentru meseria de arheolog sau profesor de istorie.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Pentru absolvirea acestei	Examen scris	100 %

	materii, studenții trebuie să dovedească în cadrul evaluării finale, în formă de <i>examen scris</i> , cunoașterea terminologiei, conceptelor și tematicii parcurse la curs.		
10.5 Seminar/laborator			
10.6 Standard minim de performanță			
Nota minimă de 5 (4,5 puncte) la evaluarea finală.			

Data completării

27. 03. 2020.

Semnătura titularului de curs

Conf. univ. dr. Molnár-Kovács Zsolt

Data avizării în departament

31. 03. 2020.

Semnătura directorului de departament

Conf. univ. Nagy Robert- Miklos

